

VA-handlingsplan

Bilaga 3

Enskild VA-försörjning

Laholms kommun

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1. Ansvarsfördelning.....	4
2. Enskild dricksvattenförsörjning.....	5
3. Enskild spillvattenförsörjning	6
3.1. Bebyggelse med behov av allmän VA-försörjning	6
3.2. Kretslopp	10
4. Enskild dagvattenhantering	11
5. Summerat resursbehov	12

1. Inledning

Denna bilaga utgör en del av VA-planen för Laholms kommun och avser att beskriva vilka åtgärder som behövs för att nå ambitionsbilden i VA-policyn för enskild VA-försörjning.

I denna bilaga beskrivs ansvarsfördelning och hantering av tillsyn, förhandsbesked och bygglov inom identifierade riskområden där enskild avloppsförsörjning utgör en risk för människors hälsa eller miljön.

Ansvaret för att den enskilda avloppsanläggningen inte påverkar människors hälsa eller miljön ligger på fastighetsägaren. Kommunen har tillsyn på enskilda avlopp och har god kunskap om befintliga avloppsanläggningar samt deras status. Ansvaret för dricksvattenkvaliteten i egen brunn är också fastighetsägarens men till skillnad från avloppsanläggningarna har kommunen ingen tillsyn på mindre enskilda brunnar vilket gör att kunskapen om dricksvattenkvaliteten och hur många som är beroende av enskild vattenförsörjning är oklar. Samhällsbyggnadsnämnden har tillsyn på näringsverksamhet som har enskild dricksvattenförsörjning, exempelvis restauranger, caféer och livsmedelsproducenter.

I Laholms kommun finns det cirka 4500 enskilda avlopp och det bedöms vara ungefär lika många fastigheter som har enskild dricksvattentäkt. Antalet personer som försörjs av enskilt VA förändras också under året eftersom många fritidshus är bebodda endast under sommaren.

1.1. Ansvarsfördelning

Om inget annat anges under respektive åtgärd, så är Laholms kommun (genom Samhällsbyggnadsförvaltningen samt Kommunstyrelsens förvaltning) ansvariga för att genomföra åtgärden.

Det är kommunfullmäktige i Laholms kommun som fattar beslut om inrättande av verksamhetsområde. Kommunen ansvarar för att utreda behovet av att upprätta verksamhetsområde. Om verksamhetsområde inrättas tar Laholmsbuktens VA (LBVA) över ansvaret för utbyggnad och drift.

2. Enskild dricksvattenförsörjning

Det finns ett behov av att öka kunskapsnivån både hos kommunen och fastighetsägarna om vattenkvaliteten och tillgången på dricksvatten för att skydda människors hälsa och bidra till en långsiktigt hållbar enskild dricksvattenförsörjning.

Kommunen kan kartlägga dricksvattenkvalitet och kvantitet genom kunskapsinhämtning från fastigheter med enskilda dricksvattenbrunnar i kommunen. Detta kan exempelvis ske genom enkätutskick och sammanställning av befintliga rapporter gällande provtagning av dricksvatten i enskild brunn som kommit in till miljöenheten. Underlaget kan sedan ligga till grund för att bedöma om kommunen bör utöka erbjudandet av gratis dricksvattenanalys till fler hushåll med enskild dricksvattenbrunn. Underlaget kan också ligga till grund för tillsyn av verksamheter som kan ha negativ påverkan på enskilda dricksvattenanläggningars vattenkvalitet och kvantitet.

För att få en bättre bild av vattenbehov hos lantbruk och andra verksamheter med enskild dricksvattenförsörjning samhällsbyggnadsnämnden i sin ordinarie miljötillsyn lyfta frågor angående vattenanvändning och tillgång.

Mål med åtgärderna: Långsiktigt trygga vattenkvaliteten och vattentillgång för enskild dricksvattenförsörjning. Minska risken för negativ påverkan på människors hälsa.

Uppfyller viljeinriktning: ”Framtidens tillgångar”, ”Medvetenhet och kunskap”, Långsiktig planering och samverkan”.

Åtgärd EVA1: Fortsatt erbjuda gratis analys av vattenkvaliteten för dricksvatten från enskilda dricksvattenbrunnar för hushåll med små barn.

Åtgärd EVA2: Ta fram en strategi för och genomföra kunskapsinhämtning för att kartlägga dricksvattenkvalitet och kvantitet i enskilda dricksvattenbrunnar i kommunen.

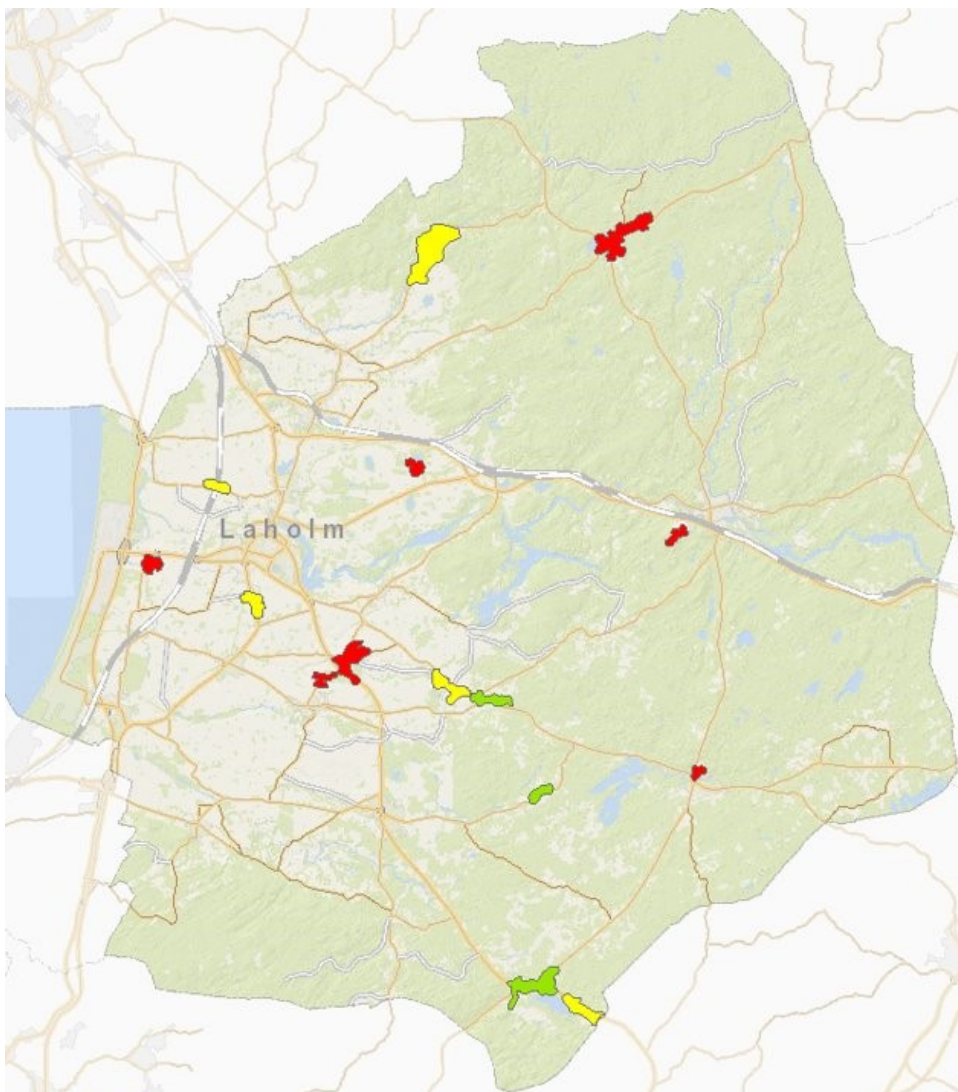
Åtgärd EVA3: Ta fram informationsmaterial om enskilt dricksvatten samt göra utskick till fastighetsägare med enskild dricksvattenförsörjning.

3. Enskild spillvattenförsörjning

3.1. Bebyggelse med behov av allmän VA-försörjning

Spillvattenplanen¹ för Laholms kommun antogs 2016-06-13 av LBVA, och avser att ta ett helhetsgrepp om spillvattenhanteringen i kommun. Dokumentet består av två delar. Den första delen beskriver den allmänna spillvattenanläggningen i form av dess avloppsreningsverk. Den andra delen beskriver ett antal identifierade områden med enskild VA-försörjning. Dessa områden har bedömts som mer eller mindre kritiska för att bli ett så kallat §6-område enligt Lag om allmänna vattentjänster (LAV).

I spillvattenplanen har 14 riskområden identifierats där kommunen kan bli ansvarig att anordna allmän VA-försörjning, se karta i figur 1 nedan. Områdena omfattar minst 10 bostadsbyggnader och avståndet mellan två bostäder är högst 100 meter.

Figur 1, Identifierade riskområden enligt Spillvattenplan för Laholms kommun. Färgerna representerar vilken prioritering områdena har enligt spillvattenplanen där röd=hög prioritet, gul=måttlig prioritet samt grön=låg prioritet.

¹ Spillvattenplan Laholms kommun, 2016-06-13

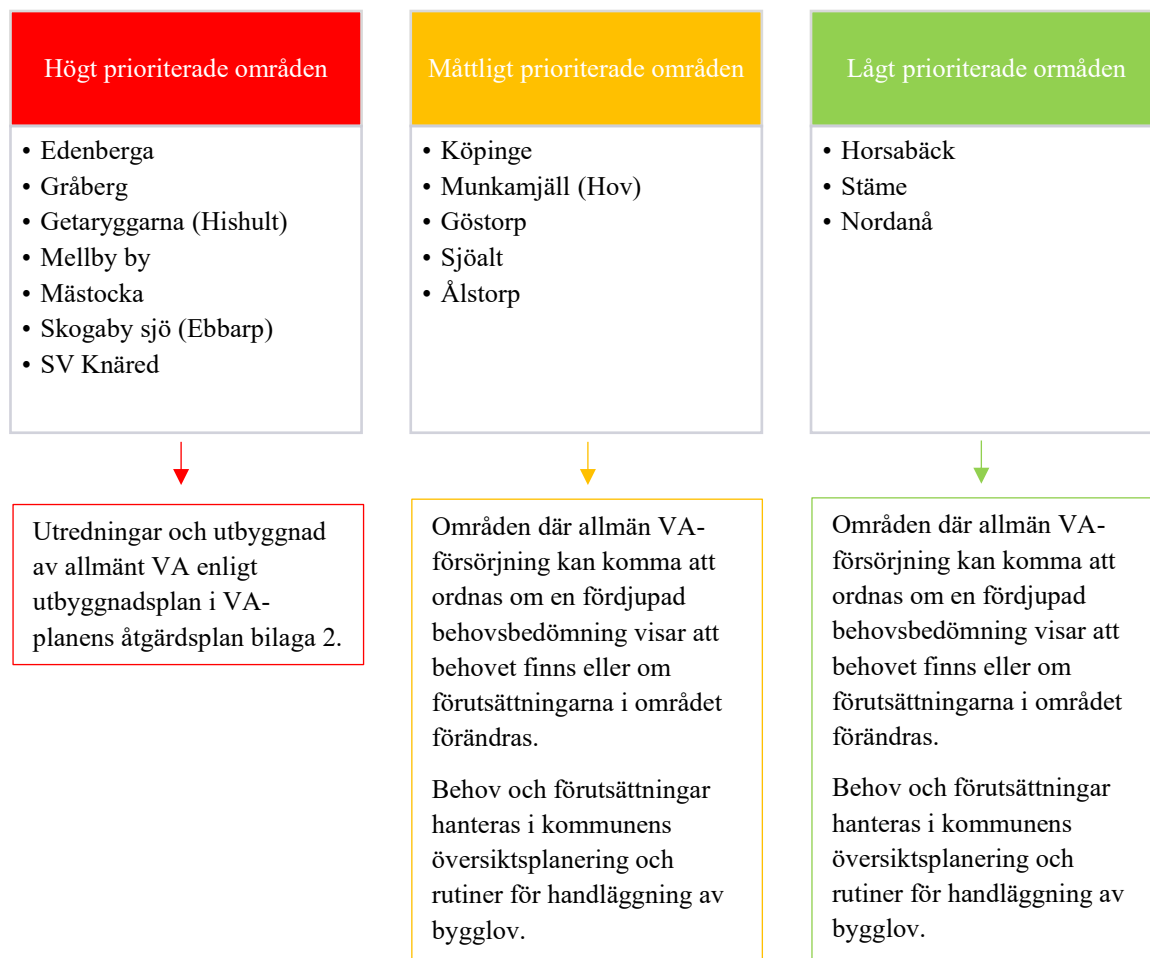
3.1.1. Ansvarsfördelning och hantering av riskområden

Behovet av anslutning till kommunalt VA har i spillvattenplanen kategoriserats i 3 grupper med hänsyn till ekonomi, avstånd till vattentäkter, geohydrologiska förhållandena, recipienters känslighet, grad av permanentboende, exploateringsintresse med mera.

Kategori 1 omfattar 6 områden där behovet av kommunal VA-anslutning bedöms som störst. Orsaken kan vara upplevda problem bland boende, recipients status eller att anslutningen bedöms som ekonomiskt rimligt. I spillvattenplanen har områdena Edenberga och Gråberg hanterats gemensamt men då arbetet med fastställande av verksamhetsområde samt utbyggnad av allmän VA-anläggning i dagsläget pågår i Edenberga hanteras områdena fortsättningsvis separat.

Kategori 2 omfattar 5 områden där anslutning kan bli aktuellt med hänsyn till områdenas fortsatta utveckling, till exempel utbyggnad av området.

Kategori 3 bedöms inte vara aktuella för VA-anslutning i dagsläget. Orsaken kan vara vikande befolkningsutveckling eller orimligt stor kostnad för anslutning till den allmänna spillvattenanläggningen.

Figur 2, Riskområden för enskilt VA samt föreslagen ansvarsfördelning

Områden som i spillvattenplanen bedömts vara högt prioriterade för allmänt VA bedöms fortfarande ha ett stort behov av allmänt VA. Undantaget är SV Knäred samt Gråberg där det krävs vidare utredning för att bedöma behovet av allmän VA-försörjning. Områden som är högt prioriterade för allmänt VA hanteras i handlingsplanens bilaga 2 (Utbyggnadsplan). Det finns ett behov av en uppdatering av spillvattenplanen i sin helhet på grund av de stora förändringar som gjorts inom spillvattenförsörjningen i kommun de senaste åren. En översyn behövs också av de områden som i spillvattenplanen bedömts vara måttligt eller lågt prioriterade för allmänt VA. I spillvattenplanen har den ekonomiska faktorn spelat en stor roll vid prioritering av områdena. Vid bedömning om ett område omfattas av LAV §6 har de ekonomiska förutsättningarna ingen relevans då det är risken för människors hälsa och miljön som avgör om området omfattas av LAV §6 eller inte. Områdena i spillvattenplanen, främst områden som enligt spillvattenplanen som är måttligt eller lågt prioriterade för allmänt VA, behöver därför ses över utan att ta hänsyn till ekonomi för att bedöma om de är eller riskerar bli ett LAV §6-område. I samband med detta kan prioriteringen av områdena komma att ändras. Vid en översyn behöver även en uppdatering göras för att se om det tillkommit ytterligare områden inom kommunen som idag eller i framtiden kan omfattas av LAV §6. Det finns även ett antal fritidshusområden i kommunen som idag har olika typer av enskilda VA lösningar och som inte finns upptagna i spillvattenplanen där det bör bedömas om de omfattas av LAV §6 eller inte.

I samband med uppdatering av spillvattenplanen kan även andra styrdokument som har koppling till VA-försörjningen utanför verksamhetsområde behöva ses över. Styrdokument som främst berörs av detta är kommunfullmäktiges riktlinjer för VA utanför verksamhetsområde.

Mål med åtgärden: Långsiktigt trygga en hållbar spillvattenhantering. Minska risken för negativ påverkan på människors hälsa och miljön.

Uppfyller viljeinriktning: ”Långsiktig planering och samverkan”.

Åtgärd EVA4: Göra en översyn och revidera spillvattenplanen för Laholms kommun samt kommunfullmäktiges riktlinjer för VA utanför verksamhetsområde.

Medansvarig: LBVA

3.1.2. Tillsyn av enskilda avlopp i riskområden

I områden där det idag bedöms finnas stor risk för att människors hälsa och/eller miljön påverkas negativt (högt prioriterade områden enligt spillvattenplanen) bedöms det redan finnas ett behov av allmänt VA. Dessa områden hanteras i handlingsplanens bilaga 2. I väntan på allmänt VA har samhällsbyggnadsförvaltningen fortsatt ansvaret för tillsyn av avloppsanläggningar.

I högt prioriterade områden sker fortsatt tillsyn enligt tillsynsplan. Samverkan med LBVA:s utbyggnadsplan är mycket viktig. Avloppsanläggningar ska kunna hålla en acceptabel nivå även om det dröjer med utbyggnaden av allmänt VA till 2030–2040. God samverkan minskar risken att kommunen blir skyldig att köpa ut anläggningar som nyligen anlagts när anslutning till allmänt VA väl kan ske.

För tillsyn och åtgärd gällande avloppsanläggningar i områden som är högt prioriterade för allmänt VA hanteras det enligt följande:

- Om avloppet har direktutsläpp eller påverkar mycket känslig recipient kan krav på åtgärder ställas även om utbyggnad av allmänt VA väntas ske inom 5 och 10 år.
- Krav på åtgärd på bristfällig avloppsanläggning ställs inte på anläggningar inom områden som enligt tidsplanen ska få allmänt VA anslutet inom 5 år.
- Krav på åtgärd på bristfällig avloppsanläggning kan ställas i vissa fall på anläggningar inom områden som enligt tidsplanen ska få allmänt VA anslutet inom 6–10 år.
- Om tillstånd för ny enskild avloppsanläggning behöver lämnas för en fastighet som ligger inom område som är högt prioriterat för allmänt VA ska tillståndet vara tidsbegränsat.

Tillsynen av enskilda avlopp i områden som är måttligt prioriterade samt lågt prioriterade för allmänt VA fortlöper enligt tillsynsplan. Områdena kan dock komma att prioriteras om i samband med en översyn av spillvattenplanen. Tillsynsplanen beslutas av samhällsbyggnadsnämnden och miljöenheten är ansvarig för att tillsynen genomförs.

3.1.3. Bygglovsprocessen utanför detaljplanelagt område

För att minska risken för negativ påverkan på människors hälsa och på miljön har en ansvarsuppdelning tagits fram för att tydliggöra kommunens arbete inom de identifierade riskområdena i spillvattenplanen. Nedanstående gäller för bygglov och förhandsbesked utanför detaljplanelagt område. Hanteringen gäller enligt den prioritering av områden som finns i spillvattenplanen och kan därför komma att ändras efter en uppdatering av spillvattenplanen.

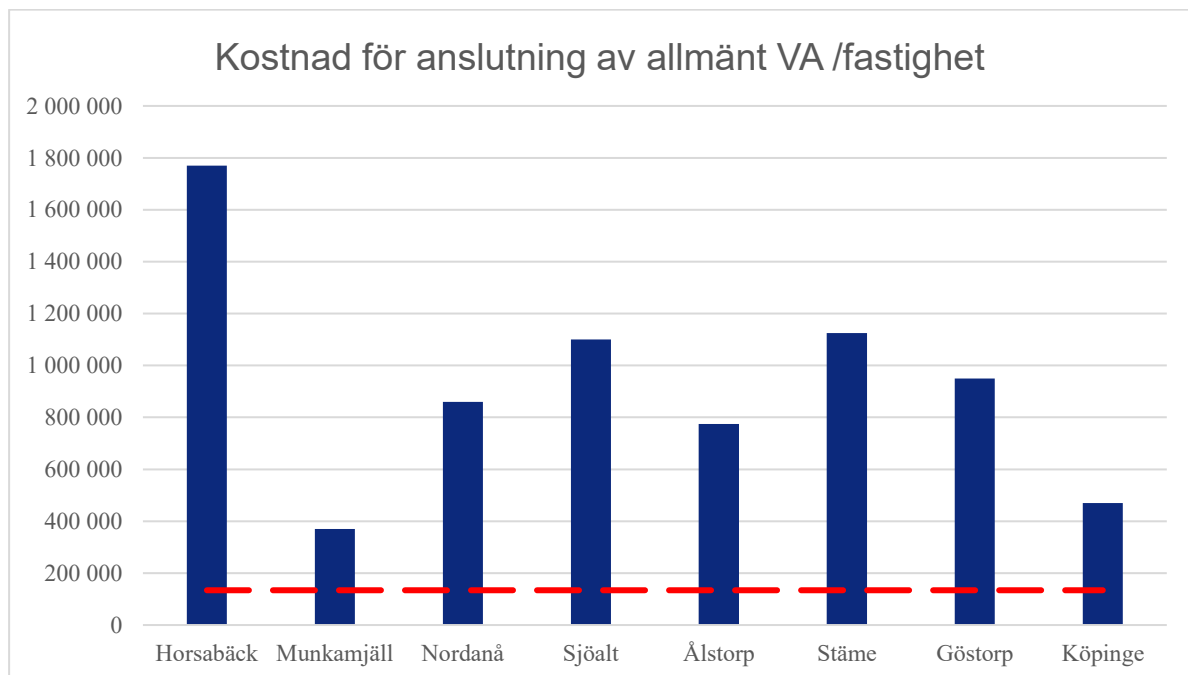
- I områden som är högt prioriterade för allmänt VA bedöms det redan finnas stor risk för att människors hälsa och/eller miljön påverkas negativt, dagens situation riskerar att förvärras om fler fastigheter bebyggs inom området. Det är främst samhällsbyggnadsnämndens ansvar att inte bevilja fler förhandsbesked eller bygglov som medför utökat antal hushåll eller verksamheter som ökar nyttjande av befintliga fastigheters VA-anläggningar inom området innan allmänt VA är utbyggt. Detta med hänvisning till risk för människors hälsa och miljön samt avsaknaden av möjlighet att ordna VA-försörjning enligt PBL kap 2 §5.
- I områden som är måttligt och lågt prioriterade för allmänt VA bedöms det finnas en viss risk för negativ påverkan på människors hälsa och/eller på miljö. Dagens situation kan förvärras om fler fastigheter bebyggs inom området, och det är främst samhällsbyggnadsnämndens ansvar. Ny bebyggelse kan tillåtas restriktivt endast efter att en djupare analys av påverkande faktorer för människors hälsa och miljö genomförs. Exempel på påverkande faktorer är jordart, grundvattenströmmar,

byggnadens placering i riskområdet, recipienters vattenkvalitet med mera. Om det inte kan fastställas att VA-försörjning kan ordnas utan att risken för människors hälsa och miljö inte ökar i och med förhandsbeskedet eller bygglovets ska det avslås enligt PBL kap 2 §5.

Konsekvensbedömning av fortsatt utbyggnad inom riskområden

I de områden som är måttligt eller lågt prioriterade för allmänt VA bedöms en fortsatt utbyggnad av bostäder eller verksamheter kunna medföra att behovet av allmän VA-försörjning till sist uppstår. Nedan redovisas kostnader för anslutningar av de områden där behovet av allmän VA-försörjning bedöms kunna uppstå om fler fastigheter tillåts bebyggas.

I spillvattenplanen finns översiktligt beräknat kostnaderna för att bygga ut anslutning till allmänt VA i områdena. Anslutningsavgiften för spillvatten och dricksvatten till allmänt VA är enligt 2021 års taxa drygt 134 000 kronor (beräknat för ett enbostadshus med en tomtyta om 1000 kvadratmeter). Det finns möjlighet att ta ut en så kallad sär taxa. Enligt Svenskt Vatten är principen att anslutnings- eller bruksavgift kan bli upp till 30 % högre om så är skäligt. Att ansluta riskområdena till allmänt VA kommer inte kunna täckas av anslutningsavgifterna utan skulle innebära stora kostnader för kommunen eller VA-kollektivet. Exempelvis är kostnaderna för att bygga ut allmänt VA till Horsabäck uppskattade till nästan 1 800 000 kronor per fastighet, se figur 3.

Figur 3 Grov beräkning av kostnader för anslutning av allmänt VA beräknat per fastighet och område, den röda linjen visar anslutningsavgift för spillvatten och dricksvatten (2021 års taxa).

3.2. Kretslopp

Idag ställer samhällsbyggnadsnämnden inget krav på kretsloppslösning vid anläggande av ny enskild avloppsanläggning. I kommunen finns det inget separat system för insamling av slam från enskilda avlopp, det insamlade slammet transporteras till Ängstorps avloppsreningsverk och blandas där med övrigt slam. I och med att avloppsslammet från Ängstorps

avloppsreningsverk nu är Revaq-certifierat sprids slam från reningsverket på åkermark vilket bidrar till ett kretslopp där näringsämnen återförs till åkermark.

På sikt kan det finnas ett behov av att ta fram en strategi och ett system för att kretsloppsanpassa enskilda avloppsanläggningar i kommunen. Detta kan medföra stora investeringskostnader för både kommunen och enskilda fastighetsägare varför ett första steg i arbetet är att omvärldsbevaka området och på så sätt ta del av goda exempel både från andra kommuner men även från hanteringen i andra länder.

Mål med åtgärden: Öka kunskapen inom området för att bidra till mer cirkulära flöden och kunna utnyttja näringsämnen i spillvattnet.

Uppfyller viljeinriktning: ”Hållbarhet och cirkulära flöden”, ”Medvetenhet och kunskap”.

Åtgärd EVA5: Ta del av olika alternativ för kretsloppsanpassning av enskilda avlopp för att hitta den strategi som passar bäst i Laholms kommun.

4. Enskild dagvattenhantering

Idag är kunskapen låg om hur dagvattenhanteringen ser ut utanför verksamhetsområde. På sikt kan det finnas ett behov av att identifiera områden med enskild dagvattenhantering som bör övergå till en allmän dagvattenhantering. Då detta är ett omfattande och resurskrävande arbete är ett första steg därför att kartlägga hur dagvattenhanteringen utanför verksamhetsområde sker idag. En del uppgifter kan inhämtas inom ordinarie miljötillsyn. Det kan även behövas göra inventeringar inom vissa områden. Att öka kunskapsnivån inom området och på så sätt identifiera behoven av utveckling är ett viktigt första steg för att kunna säkerställa en långsiktigt hållbar dagvattenhantering.

Mål med åtgärden: Öka kunskapen för att långsiktigt trygga en hållbar dagvattenhantering. Minska risken för negativ påverkan på miljön.

Uppfyller viljeinriktning: ”Medvetenhet och kunskap”, ”Långsiktig planering och samverkan”.

Åtgärd EVA6: Ta fram en strategi för och genomföra kunskapsinhämtning för att kartlägga dagvattenhanteringen utanför verksamhetsområde i kommunen.

5. Summerat resursbehov

För genomförande av åtgärderna krävs framför allt personella resurser. De föreslagna åtgärderna genererar inga stora investeringar men ökade årliga kostnader som belastar en driftbudget.

Åtgärd EVA1: Fortsatt erbjuda gratis analys av vattenkvaliteten för dricksvatten från enskilda dricksvattenbrunnar för hushåll med små barn.		
Typ av investering: Analyskostnader och personella resurser för administration och analys av data.	Beräknad kostnad: 30 personella timmar/år 25 000 kr/år	Prioritet: Genomförandetid: 2022–2023
Åtgärd EVA2: Ta fram en strategi för och genomföra kunskapsinhämtning för att kartlägga dricksvattenkvalitet och kvantitet i enskilda dricksvattenbrunnar i kommunen.		
Typ av investering: Personella resurser	Beräknad kostnad: 100 personella timmar/år (3 år)	Prioritet: Genomförandetid: 2023–2025
Åtgärd EVA3: Ta fram informationsmaterial om enskilt dricksvatten samt göra utskick till fastighetsägare med enskild dricksvattenförsörjning.		
Typ av investering: Personella resurser	Beräknad kostnad: 50 personella timmar	Prioritet: Hög prioritet Genomförandetid: 2022
Åtgärd EVA4: Göra en översyn och revidera spillvattenplanen för Laholms kommun samt kommunfullmäktiges riktlinjer för VA utanför verksamhetsområde		
Typ av investering: Personella resurser, konsultkostnader för utredningar	Beräknad kostnad: 400 personella timmar 400 000 kr (utredningskostnader)	Prioritet: Hög prioritet, förutsättning för fortsatt arbete med riskområden Genomförandetid: 2022
Åtgärd EVA5: Ta del av olika alternativ för kretsloppsanpassning av enskilda avlopp för att hitta den strategi som passar bäst i Laholms kommun.		
Typ av investering: Personella resurser. Eventuella kostnader för studiebesök samt utbildning.	Beräknad kostnad: 50 personella timmar/år 20 000 kronor/år	Prioritet: Genomförandetid: start 2024 därefter fortlöpande

Åtgärd EVA6: Ta fram en strategi för och genomföra kunskapsinhämtning för att kartlägga dagvattenhanteringen utanför verksamhetsområde i kommunen

Typ av investering: Personella resurser	Beräknad kostnad: 50 personella timmar år 1 och 100 personella timmar år 2	Prioritet: Genomförandetid: 2022–2023
---	--	---